

БОРИСЛАВ КОРИЦА
Историјски музеј Србије, Београд

УТИСЦИ СА ИЗЛОЖБЕ: ДИНАСТИЈА ОБРЕНОВИЋ – ИЗ ЗАОСТАВШТИНЕ

Један од показатеља сврсисходности и вредности изложбе је, свакако, и Књига утисака, незаобилазан и користан "детал" великих изложби. Колико је интересовања изазвала изложба "Династија Обреновић – из заоставштине" говори и податак да је у Књигу утисака своја запажања, сугестије, осећања и жеље, уписало 607 посетилаца, од преко 50000 колико их је, за време њеног трајања разгледало. Настојећи да се на специфичан начин осврнемо на изложбу издвојили смо утиске које смо сматрали занимљивим и разврстали их у неколико група. На самом почетку су утисци који би се могли свести под кључно питање:

Колико познајемо историју свог народа?

– "Врло је корисно подсетити се наше историје. Чињеница је, нажалост, да се мало зна о Обреновићима, а ово је најбољи начин да се тај период историје Србије расветли."

– "Драго нам је што ово више нису три реда из наше књиге историје."

– "Данас сам сазнала и научила више него за цео свој школски век. Историја нам недостаје."

– "Хвала вам за ову изложбу. Пуно сам научила о историји свог народа."

– "Хвала организаторима ове дивне изложбе. Дивна допуна знању које имам о овој династији."

– "Изложба династије Обреновић је изузетно лепа и један успешан корак у упознавању наше историје."

– "Нема прикладнијег средства за формирање карактера од познавања догађаја из прошлости."

– "Поносан сам историјом мог народа."

– "Богати су народи чији мали део историје могосмо овде видети и доживети."

– "Ова изложба ће ми увијек остати драга. Толико има дивних и занимљивих ствари да се виде и науче. Тешко ми је послје овога изаћи на улицу и међу овај свијет."

– "Мене је срамота што о свему овом тако мало знам и зато се нећу ни потписати."

Да је изложба изузетно успела, говоре и утисци који се односе на њено трајање и представљање свету:

– "Ова изложба би требала да се приказује сваких 6 месеци, свим српчадима, а и целој Европи показати."

– "Изложба је предивна и треба је показивати што чешће. Свака част."

– "Изложба је 'пун погодак' – требало је ово и раније, – Хвала организаторима."

– "Изложба је изванредно припремљена. Требало би да дуже траје, да би више света могло да је види."

– "Требало би је имати као сталну поставку, довести људе који не познају овај део Балкана, снимити видео запис о овоме, послати даље и промовисати Балкан као нешто другачије од онога што свет зна о нама. Све честитке за поставку."

– "Изложба је предивна. Требало би да је продужите."

– "Ова изложба треба да има сталну поставку... да види свет и околина шта је Србија и Србство!"

– "Ову изложбу треба организовати и отворити у: Паризу, Лондону, Женеви, Њујорку, Вашингтону, да виде шта је Србија."

– "Ову лепоту треба показати Американцима и Европи западној."

Многи су са нестрпљењем дочекали Изложбу о династији Обреновић, међутим било је, не мали број посетилаца, који очекују музејско представљање и о другој династији:

– "Мислим да је династија Обреновић заслужила много више од поставке у једној изложбеној дворани, али ипак вредело је труда и ова изложба као почетак размишљања о историји српског народа и династији која је Србију веома много задужила."

– "Годинама сам желела овако комплетну изложбу династије Обреновић. Јако сам захвална свима који су радили на припремању материјала."

– "Предивно је знати историју Обреновића."

– "Династија Обреновић остаће заувек упамћена у овом народу и права је срећа и задовољство видети ове експонате."

– "Ова изложба ми се допада зато што говори о прошлости Обреновића. Посебно су ми се допали велики портрети, накит и одећа. Накит исказује шарм и отменост Обреновића."

– "Милош Обреновић, несумњиво спада у највеће личности српске историје."

– "Где сте били до сада?"

– "Ах, што нису побеђивали у нашој историји бољи, а не јачи."

– "Изложба је прелепа. Желели би да остане заувек. Волели би и династију Карађорђевића овако видети."

– "Ово је празник за наш народ. Било би исто тако значајна и изложба породице и владара Карађорђевића."

– "Мило ми је што сам на овако леп начин упознао династију Обреновић. Надам се да ћу ускоро упознати и Карађорђевиће."

– "С обзиром да смо ми Срби имали и кнежеве и царева, значи да смо стари, зрели народ. Одушевљен сам изложбом, али желим да слична изложба буде приређена и другим двома српским династијама – Карађорђевићима и Петровићима-Његушима."

– "Цела историја на једном месту! Изванредно! Када ће династија Карађорђевића?"

– "Изложба је добра, ал' волим Карађорђевиће!"

Задовољство је било посматрати и наше најмлађе посетиоце како са одушевљењем разгледају поједине експонате. Неки од њих су и први пут на оваквој изложби. И они имају своје утиске:

– "Први пут смо посетили изложбу овакве врсте и заиста ову просторију напуштамо пуни лепих утисака и задовољни што сте нас на врло интересантан начин приближили нашим прецима и времену у коме су живели."

– "Први пут сам у овом музеју и много ми се свиђа. Изложба је много лепа. Највише ми се свиђа накит и слике."

– "Први пут долазим на изложбу овако богату експонатима. Највише ми се свиђа накит и одећа. Изложба је на мене оставила веома снажан утисак."

– "Ова изложба ми се допада, јер много волим историју српскога народа."

– "Изложба је боља него изложба коју сам видела у Котору."

– "Данас сам посетила музеј Династије Обреновића. Одушевљена сам многим предметима, а нарочито накитом."

– "Изложба је лепа, као и хаљине краљице Наталије."

– "Били су богата и били су лепа породица."

– "Највише ће ми служити да поправим 4. из историје."

– "Пуно сам научила на изложби, али су ме заболеле ноге."

Било је и посетилаца који су нашли за сходно да у Књизи утисака искажу своју захвалност организатору изложбе – Историјском музеју Србије и суорганизатору – Музеју града. Неки посетиоци су се захваљивали и Народном музеју, где је изложба била постављена, с обзиром да организатори нису били у могућности да је организују у свом простору.

– "Хвала онима што створише српску историју. Хвала онима што су је овако презентовали, те ми учинише незабораван доживљај."

– "Хвала организаторима за предивну изложбу из наше прошлости."

– "Српски народ има нашта да буде поносан и разлога да и даље се бори за свој опстанак. Хвала организаторима на овакво прелепој изложби."

– "Хвала организаторима ове изложбе. Величина нашег народа исказана је овде."

– "Уз топлу захвалност организатору, а на понос српском народу."

– "Изложба какву смо одавно чекали и дочекали. Са захвалношћу!"

- "Хвала вам на изложби. Да је нисам видео био бих сиромашнији."
- "Најлепше честитке Народном музеју за овакво освежење и лепоту..."
- "Хвала Народном музеју што нам је омогућио да упознамо наше давне претке, династију Обреновић..."
- "Изложба је била веома занимљива. Велика хвала Народном музеју што ми је приуштило лепе тренутке..."

Било је и примедби:

- "Изложба је дивна, али је штета што бар недељом не можемо да је гледамо до 18 или 19 часова, а не само до 14 часова. Промените радно време недељом и суботом, како бисмо могли уживати и ми који смо запослени преко недеље."
- "Каталог је врло занимљив, али врло скуп. Учините нешто у том смислу."
- "Изложба је добра и корисна. Мислим да је портрет кнеза Милоша (сл. бр. 61) требала да заузме боље место."
- "Нема путоказа. Иначе је изложба добро замишљена и постављена."
- "Нешто прелепо што нисмо видели одавно. Мала сугестија – За странце је могло мало написати на енглеском, јер су врло заинтересовани."
- "Изложба је инетересантна, само сматрам да испод експоната текст треба да буде и на неком страном језику како би странци такође могли да прате експонате."

Несумњиво је да су и страни држављани били веома заинтересовани за изложбу, међутим тек неколицина је осећала потребу да искаже своје утиске, како и речи хвале:

- "This is the greatest exhibition, i had never ever seen. "National Museum" iz fabulous this year. I'm very happy to see those pictures here. Thanks." ("Ово је најбоља изложба коју сам до сада видео. Народни музеј је божанствен ове године. Срећан сам што сам видео ове слике овде. Хвала.")
- "Me he parecido un interesante Museo que da un recorrido por el arte y la historia de este pais de una forma amena y agradable de ver para el visitante." ("Мени се допао један инетересантан музеј који пружа запис о уметности и историји ове земље у једном заиста лепом и пријатном облику за посетиоце.")
- "This was our first visit to a Museum in Beograd. It was a good lesson in Yugoslav history. Thank you." ("Ово је наша прва посета београдским музејима. То је била добра лекција из југословенске историје. Хвала.")

Многим посетиоцима је недостајало речи којима би описали своје одушевљење изложбом, док су, опет, многи то чинили кратко и језгровито:

– "Драги Београде,

Са највећом радошћу сам имала прилику ову нарочито важну изложбу да видим, која се не само мене тиче већ целокупног српског народа. Ова изложба је право благо (...) Штета да је врло мало експоната сачувано из тог доба, нарочито културе."

– "Величанствено!"

– "Лепа изложба."

– "Лепо је."

– "Фасциниран сам."

– "Хвала!"

– "Почашћена сам овом изложбом."

– "Величанствено. Изложба духовно обогаћује."

– "Са уживањем и задовољством."

– "Заиста дивно, немам речи."

– "Одушевљена сам!"

– "Прелепо је и узбудљиво."

Као што је видљиво, изоставили смо потписе посетилаца испод наведених утисака, међутим, за крај ћемо учинити изузетак. "Један од посетилаца", уместо утиска оставио је само потпис:

Јошислав Караџорђевић

Београд 3. IV. 1996.

Иако довољно говоре сами за себе, намеће нам се потреба да се, на крају, са пар речи осврнемо на неке од наведених утисака, као и на интересовању осталих посетилаца Изложбе.

На основу Књиге утисака са изложбе, видљиво је да већина посетилаца, свих узраста, не познаје довољно своју прошлост и да сви они осећају потребу за постојањем сталне поставке Историјског музеја Србије, где би се на музеолошки популаран начин приказала историја српског народа. Усуђујемо се рећи да је историја Србије XIX века, најчешће давана у школ-

ским програмима шематски, без много духа и занимљивих детаља, који су иначе пленили пажњу присутних на Изложби, поготову млађег дела публике.

Било да су били у пратњи својих родитеља, наставника, васпитача или су сами одлучили да посете Изложбу, наши најмлађи посетиоци били су најживљи, али судећи по њиховим утисцима, и једни од најискренијих. Сигурни смо да ће многи, након ове Изложбе, редовније обилазити музеје и из њих излазити духовно богатији и зрелији.

Без обзира да ли су се уписалиу Књигу утисака или не, приметили смо да нико од посетилаца изложбени простор није напустио равнодушан. Већина је пажљиво разгледала све експонате, ипак, највеће интересовање, нарочито женског дела публике, владало је за витрину у којој је био постављен накит династије Обреновић као и за делове намештаја покућства и одеће. Крај дела одеће у којој је убијен кнез Михаило, застајао је сваки посетилац. Многи су се најдуже задржавали у делу поставке који је био посвећен краљу Александру и краљици Драгој, што је, свакако, било условљено приказивањем ТВ-серије "Крај Династије Обреновић". "Краљица Наталија", изузетан рад у уљу на платну сликара Влахе Буковца највише је привлачило пажњу од ликовних дела.

Своја интересовања за Изложбу, посетиоци су исказивали постављајући и многа питања. Најчешће су се односила на Родослов Обреновића, код кога је, због непознавања историјских чињеница, било доста недоумица. Из истог разлога, било је и питања везаних за дворове Династије, као и књиге из дворске библиотеке.

Двоје кустоса Историјског музеја Србије, који су свакодневно дежурали на изложби, били су им на услузи и, углавном са више или мање успеха, удовољавали њиховој знатижељи.

Наведена запажања очигледно нас подстичу да наставимо са музејским представљањима наше новије националне историје. Интерес посетилаца, у том погледу, је несумњив.